

політичної акції дівчина подумала і про інший бік відвідин сходки – про можливе знайомство з потенційним женихом [Ольбрахт :121]. Ще в іншій ситуації вона посміхалася зовсім кисло [Ольбрахт : 186]. І. Ольбрахту як художнику важливо було накреслити лише окремі ознаки сюжетної перспективи, а решту віддати на доосмислення читачеві.

Загальнозрозуміла деталь, створена на базі двох опозиційних лексичних одиниць за принципом контрасту (контрастність І. Я. Франко назвав «наймогутнішим способом поетичного малювання»), надає образу чіткої композиційної завершеності, забезпечуючи імпліцитний вплив на читача.

Література

Ольбрахт І. Сумні очі Ганни Караджичевої. Ужгород : Карпати, 1973. 224 с.

Світлана Литвинська

e-mail: svitlana.lytvynska@npp.nau.edu.ua

Анастасія Сібрук

e-mail: anastasiia.sibruk@npp.nau.edu.ua

ДО ПИТАННЯ ПРО НОРМИ НАПИСАННЯ НАЗВ ВИРОБНИЧИХ МАРОК І ТЕХНІЧНИХ ВИРОБІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Дослідження присвячене розгляду особливостей написання назв марок машин та телефонів, зафіксованих в Українському правописі в редакціях 1990 р. та 2019 р.

Ключові слова: орфографічні норми, назви марок машин, назви марок телефонів.

The research is devoted to the consideration of the writing peculiarities of cars and telephones names, recorded in the Ukrainian spelling in the editions of 1990 and 2019.

Keywords: spelling norms, titles of car brands, titles of phone brands.

Під час вивчення окремих розділів сучасної української літературної мови особливої уваги потребує розгляд орфографічних норм уживання великої букви. Дослідники особливо увагу завжди приділяють правилам написання великої букви на початку речень, у звертаннях, у передаванні прямої мови. Багато правил пов'язано з написанням імен і прізвищ людей, міфологічних героїв, кличок тварин. Труднощі викликають під час опрацювання матеріалу, пов'язаного з назвами історичних подій, свят тощо. Вивчаючи українську мову, студенти опановують правила написання назв органів влади, організацій, фірм, підприємств, навчальних закладів, а також назв посадових осіб різного рівня.

Однак, як правило, мало часу відводиться на вивчення норм написання виробничих марок і технічних виробів, це й зумовило актуальність нашої розвідки. Крім того, в Українському правописі (редакція 2019 р.) введено низку змін до орфографічних норм, що потребують додаткової уваги.

Пропонуємо порівняти орфографічні норми написання назв марок машин, зафіксовані в Українському правописі в редакціях 1990 та 2019 рр. Так, в Українському правописі в редакції 1990 року зафіксовано таку норму написання: «З великої літери в лапках пишуться назви літаків, автомобілів, тракторів та інших машин, пов'язані з найменуванням моделі, заводу, фірми, що їх виготовляють: *літа́к «Антéй», автомобі́ль «Та́врія», авто́бус «Тури́ст», комба́йн «Ні́ва», тра́ктор «Бі́лорусь»* [Укр. правопис 1990 : 68]. У правописі в редакції 2019 року зроблено уточнення: «Назви виробничих марок технічних виробів (машин, приладів і т. ін.) беремо в лапки і пишемо з великої букви: *авто́мобілі «Ніса́н», «Во́льво», «Фольксва́ген», літа́к «Бо́їнг 777», тра́ктор «Слобожа́нець»*. Але назви самих виробів беремо в лапки і пишемо з малої букви: *«ніса́н», «во́льво», «фольксва́ген»* (автомобілі), *«бо́їнг»* (літак), *«слобожа́нець»* (трактор)» [Укр. правопис 2019 : 64].

Нові правописні вимоги щодо написання в лапках назвмарок машин як виробів, на кшталт *«нісан», «жигулі», «волга»* та ін., викликали певні дискусії щодо правомірності використання лапок. Якщо ґрунтовно розглянути це питання, то стає зрозумілою позиція авторів правопису. Проаналізуємо такі речення: *Туристи йшли вулицею Торонто, аж раптом із-за рогу зненацька вистрибнув «ягуар». Чорний «мустанг» мчав все швидше. Ми обов'язково відновимо нашу «волгу».*

Відсутність контексту призводить до двозначності. Читач не одразу розуміє про що йдеться, про автомобіль або тварину чи назву річки.

Варто звернути увагу й на написання назв марок телефонів, оскільки про це у правописі окремо не написано. Однак, телефони є технічними виробами, тому процитована орфографічна норма поширюється й на назви телефонних марок. Тому назв марок телефонів незалежно від родової назви беремо в лапки

й пишемо з великої літери: телефон «Нокія», «Ксяомі», а назви виробів потрібно писати з малої літери в лапках: *я купила новий «ксяомі»*.

Отже, орфографічні норми написання великої букви, ухвалені в Українському правописі (редакція 2019 р.), потребують детального вивчення, уточнення та ґрунтовних наукових коментарів.

Література

Український правопис. Київ : Наук. думка, 1990. 240 с.

Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Наталія Гордей

e-mail: Nhardzei@tut.by

ПРО ДЕЯКІ ФОРМУЛИ СУЧАСНОГО МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ

Продемонстровано деякі особливості функціонування формул слов'янського мовленнєвого етикету, що використовуються в ситуаціях вітання, прощання, відповіді на подяку, звернення до особи чи групи осіб.

Ключові слова: мовленнєвий етикет, привітання, прощання, відповідь на подяку, звертання.

Some features of the functioning of the formulas of Slavic speech etiquette, which are used in situations of greeting, farewell, response to gratitude, addressing a person or group of people, are demonstrated.

Keywords: speech etiquette, greeting, farewell, response to gratitude, appeal.

Постановка проблеми. Відомо, що поняття *мовленнєвий етикет* можна розглядати в широкому та вузькому значенні. У широкому сенсі мовленнєвий етикет – це система правил мовної поведінки (наприклад, *не кричи, не говори дуже швидко, уважно слухай* тощо), у вузькому сенсі – це функціонально-семантичне поле мовних одиниць, за допомогою яких здійснюється доброзичливе та ввічливе спілкування між людьми у певних ситуаціях – знайомства, вітання, прощання, вибачення, подяки тощо [Лебединский]; «мовленнєвий етикет – соціально, культурно й етнічно зумовлені стереотипні правила мовної поведінки, що відображаються в певних мовних висловленнях і сполуках, паравербальних засобах, передбачених комунікативною стратегією ввічливості» [Селіванова : 356]. Норми і засоби мовної поведінки носіїв мови характеризуються національними особливостями, які виявляються суттєвими